

4. A magyar gazdaság helyzete, szerkezeti átalakulása a trianoni békeszerződés után (1930-ig)

Szerző dezs

1. Trianoni békeszerződés - 1920. jún. 4. - Versailles, Trianon kastély Az Osztrák Magyar Monarchia már a békekötések előtt darabjaira hullott. A Magyar Királyság területe 282 E km² -ről 93 E km²-re csökkent a békeszerződés következtében, lakosainak száma 18,2 millióról 7,6 millióra. Területeket kapott tőlünk Csehszlovákia, Románia, Szerb - Horvát Szlovén Királyság, Ausztria. A háború elvesztése, a békeszerződés elsősorban a területi veszteségek és, hogy 3,3 millió magyar került határainkon túlra, nemzeti sokkhatásként érte a magyarságot. Az érintett korszakban Magyarország miniszterelnökei: Teleki Pál (1920-21) és Bethlen István (1921-31). 1920. márc. 1-től Horthy Miklós a kormányzó. 1920. földreform Nagyatádi Szabó István-féle. 16 millió katasztrális holdból 1 milliót felosztottak. E földosztás a nagybirtokot nem érinti (megnyugodhattak), a parasztság földéhségét enyhíti (400E család kapott földet), de 1-2 holdat kaptak (megélhetéshez 5 kell kb.), tehát inkább a földesurak, semmint a parasztság érdekeit tartja szem előtt. (A Horthy alapította vitézi rend tagjai 50 (tisztek), ill. 12 (legénység) holdat kaptak.)

2. Trianon általános gazdasági hatása Az I. vh. és az OMM felbomlása miatt Mo. mély gazdasági válságba jutott. Az ipari termelés 1920-ban a háború előttinek csupán a 34-40%-a, a mg.-i termelés a fele. E válságot a 20-as évek közepére sikerült leküzdeni (gazdasági konszolidáció konszolidáció=megszilárdulás), 1929-re már fejlődés jellemző, majd 1930-ra a kapitalizmus addigi legnagyobb válsága Mo.-ra is begyűrűzik. Az OMM felbomlásának gazdasági következményei: a) a hagyományos OMM-en belüli munkamegosztás (Mo. nyersanyag, Au., Cseho. iparcikkek) egyensúlya felborult b) sok esetben az új határok felbontották a nyersanyagok és a feldolgozóipar közti kapcsolatot (más országhoz kerültek), vasúti járműveket gyártó iparvállalatok határon kívülre kerültek, a vaskohászatnak 11%-a maradt csak itthon c) elszakították az egyes térségek közlekedési kapcsolatait (egységes vasúti hálózat szétszakítása még ma is érezteti hatását) d) az egységes piacot az új határok részekre bontották e) Bp. hatalmas feldolgozó kapacitásai piac és nyersanyag nélkül maradtak (pl.: malomipar 3x-os kapacitással rendelkezett) Magyarország szomszédai protekcionista (a politika határozza meg a gazdaságot) gazdaságpolitikát folytattak, védték tőlünk (az esetleges visszarendeződéstől) területeiket. Trianon után a magyar gazdaság talpraállítása szerkezetváltást jelent: a nehézipar és az élelmiszeripar aránya csökkent (ok: nyersanyaglelőhelyek, piacok elvesztése), a könnyűipar, ezen belül is a textilipar fejlődött. Kiemelt figyelem irányult az Alföld gazdasági, infrastrukturális (infrastruktúra: felszereltség - társadalmi, gazdasági tevékenység zavartalanságát biztosító alapvető létesítmények rendszere, pl.: közlekedés, közmű), kulturális fellendítésére. 1923 Alföld program: talaj-, gazdálkodásjavítás, tanyai népiskolai program stb. Gabonatermelés: a búza jelenti a hazai mezőgazdaságot, a mg.-i termékek a 2 vh. között az export 75-80%-át tették ki, s ezen belül is 1. helyen állt a gabona. A magyar gabonatermés fele exportra ment. Megkülönböztetett figyelem kísérte a búza termesztését (modernizálás, új fajták elterjesztése, nemesített vetőmag).

3. Kölcsönök A válságból való kilábalás elképzelhetetlen volt külföldi kölcsönök nélkül. 1923-ban Bethlen a Népszövetséghez fordult kölcsönért (1922 óta vagyunk a tagja). A kért összeg kevesebb, mint felét, 250 millió aranykoronát kaptunk (?!Máshol nagyon más adat szerepel, óvatosan kezelendő?!), 20 év alatt kell visszafizetni, 7%-os kamattal. E pénzüsszeggel hozzá lehet fogni a gazdaság konszolidálásához.

4. Infláció, MNB, új pénz A termelés visszaesése hatalmas inflációval (pénzromlással) járt. Az életszínvonal visszaesett drasztikusan (60-70%-kal), általános éhínség, nyomor járt vele. A népszövetségi kölcsön folyósításának egyik feltétele: önálló, sem az államtól, sem más bankoktól nem függő jegybank felállítása Magyar Nemzeti Bank (1924). 1927. jan. 1. az elértéktelenedett koronát felváltotta a pengő (váltópénz: fillér).

20-as évek közepe: befejeződik a gazdasági élet újjászervezése, helyreállt az államháztartás egyensúlya. Megélnéknül a magyar gazdaság, 1929 12%-kal felülmúlja a háború előtti szintet. Mo. közepesen fejlett agrár-ipari ország volt (~ Spo., Lenygyelo., Olo.).

5. A világgazdasági válság hatása Mo.-n 1929. okt. fekete csütörtök, New York-i tőzsdekrach (a tőzsde összeomlása), eladási láz, bankcsődtől félve a betéteket ki akarták venni, a bankok fizetéseképtelenné váltak. Az USA-ból indul a válság, de USA Eu. legnagyobb hitelezője, így válsága Eu.-t is sújtja. Mo.-t 1930-ra elérte a válság: a külföldi hitelezők felmondták a kölcsönöket. Állami intézkedéseket hoztak a pénzügyi összeomlás elkerülésére (pl. kivehető összeg maximálása). A válság erőteljesen sújtotta az élelmiszer-, építő-, és gépipart. A válság ellenére fellendülés figyelhető meg a könnyűiparban (bőr, textil) ok: behozatal csökken, hazai piac megmaradt a kereslet csökkenése ellenére. Nőtt a munkanélküliség (35%). A lakosság vásárlóereje csökkent. Az ipari és a mezőgazdasági árak egyaránt csökkentek, de a mg.-i gyorsabban ez a jelenség az agrárrolló jelensége. 1931: minden addiginál erősebb pénzügyi válság. A kiújuló kormányzati válság hatására Bethlen augusztusban lemondott miniszterelnökségéről (ideiglenesnek szánta).